

Rozwijanie umiejętności współpracy u dzieci

„Współpracują pszczoły i mrówki, ryby i słonie. Czasami od tego zależy ich życie. Współpracując, ludzie dokonują wielkich rzeczy” – Janina Ochojska.

Umiejętność współpracy to jedna z bardziej cenionych kompetencji emocjonalno – społecznych. Wpływa na relacje międzyludzkie, zarówno w sferze prywatnej jak i zawodowej. Jest ściśle związana z indywidualnymi predyspozycjami człowieka – temperamentem i osobowością. Bez umiejętności współpracy nie jest możliwe harmonijne współbrzmienie z innymi.

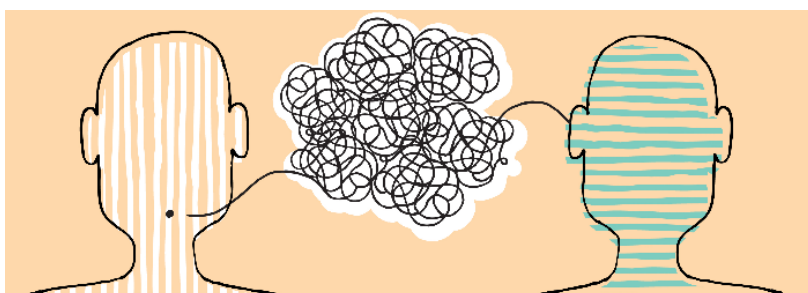

Współpraca to nie tylko zdolność pracy w grupie czy też wspólne wykonywanie zadań. To również **umiejętność tworzenia więzi** wśród członków grupy poprzez wymianę myśli, poglądów, opinii, dzielenie się emocjami. Dobra współpraca utożsamia pojedyncze osoby z zespołem, co zapewnia trwałe i sprawne funkcjonowanie danej grupy na rzecz osiągania wspólnych celów.

Najważniejsze z umiejętności prospołecznych umożliwiających rozwijanie dobrej współpracy to (za Ellen Mc Ginnis i Arnold Goldstein (2003):

- Komunikowanie potrzeb (proszenie o pomoc i jej oferowanie, odmawianie i akceptacja odmowy)
- Umiejętność radzenia się z niepowodzeniami i trudnymi emocjami;
- Aktywne słuchanie;
- Rozpoznawanie i nazywanie własnych i cudzych emocji;
- Rozwiązywanie konfliktów;

- Zapraszanie i dołączanie do zabawy;
- Dzielenie się.

Rozwój współpracy u dzieci.

Pierwsze próby współpracy można zauważyć u dzieci już w **wieku niemowlęcym**, kiedy to maluchy uśmiechają się do innych rówieśników i próbują ich dotknąć. Kontakty te stają się w miarę upływu czasu coraz bardziej złożone a u ich podłoża leży odczuwanie przyjemności z powodu obecności rówieśników.

Obserwując rozwój poznawczo – emocjonalny dzieci w **wieku przedszkolnym** widzimy dominację myślenia egocentrycznego.

Trzylatki z reguły myślą o zaspokojeniu własnych potrzeb. Często towarzyszą tym potrzebom gwałtowne emocje. Zabawa świeżo upieczonych przedszkolaków z reguły jest indywidualna. Stopniowo ewoluuje ona w zabawę opartą na naśladownictwie, a później w zabawę odgrywania dopełniających się ról. Coraz lepiej rozwija się u nich zdolność do przewidywania zachowań własnych i cudzych, odróżnienia swoich potrzeb od preferencji innych.

Czterolatki wykazują więcej postaw prospołecznych w zabawie, adekwatniej komunikują emocje. W tym okresie obserwujemy wchodzenie dzieci w nieformalne role społeczne np.: „błazen”, „przywódca”. **Pięcio i sześciolatki** potrafią już działać na rzecz innych, coraz ważniejsza staje się dla nich grupa rówieśnicza.

Rozwijanie współpracy poprzez zabawę

Zabawa jest jedną z najważniejszych aktywności okresu dzieciństwa. To dzięki swobodzie w wyrażaniu emocji i myśli dziecko może przekazać swoje wyobrażenia o świecie. Zabawa jest także ważną formą spędzania wolnego czasu z rodzicami, którzy mają wtedy okazję okazać dziecku bliskość, akceptację i zaangażowanie a tym samym stworzyć bezpieczne warunki do rozwijania kompetencji społecznych sprzyjających coraz lepszej umiejętności współpracy z rówieśnikami.

Weźmy chociażby pod uwagę wspólną grę planszową i rozwój umiejętności ponoszenia niepowodzeń. Radzenie sobie z przegrywaniem jest kluczowe dla rozwoju współpracy. Bawiąc się i grając z najbliższymi dziecko ma okazję do doświadczenia sytuacji wygranej i przegranej. Rodzice za to mają szansę do rozmów z dziećmi rozwijających w tym obszarze właściwą postawę i wytłumaczenia dziecku, że przegrywając uczymy się wygrywać o ile z przegranej wyciągniemy odpowiednie wnioski. Zabawa więc, rozumiana jako nauka współpracy, stanowi podstawę uspołecznienia, radzenia sobie z konfliktami, osiągnięcia kompromisów.

Opracowanie: Sylwia Nowak psycholog